

Vihannekset tuottavat varmaa satoa pohjoisessakin

Alpo Heinonen, MTT ja Oiva Nissinen

Kiinnostus lähiruokaan ja ihmisten terveystietoisuus ovat lisänneet kasvien kysyntää. Mahdollisuudet vihannesten viljelyyn ovat parantuneet myös Pohjois-Suomessa. Siellä erikoisviljelylle haetaan nostetta pohjoisessa kasvaneiden tuotteiden laadusta. Pelkkä kiinnostus ei kuitenkaan riitä, vaan viljelyn tueksi tarvitaan tutkimusta ja tietoa.

Pohjois-Suomen lyhyt, valoisa kesä on eduksi nopeasti kehittyvien kasvien viljelyssä. Useilla vihanneksilla sadot ovat lähes samanveroisia kuin Etelä-Suomessa. Tutkimusten mukaan myös viileissä pitkän päivän olosuhteissa kasvatettujen kasvien vitamiinipitoisuudet ovat korkeat. Alhainen lämpösumma, maaperän ravinneköyhyys sekä kasvitaudit ja -tuholaiset edellyttävät kuitenkin olosuhteisiin sopeutettua viljelytekniikkaa sekä lajiketietouden jatkuvaa päivittämistä.

Onneksi myös vihannestutkimusta on viime vuosina saatu mukaan alueellisiin kehittämishankkeisiin. MTT Rovaniemellä testattiin Barentsin alueen eli Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisosien sekä Kuolan niemimaan yhteisessä hankkeessa vuosina 2004–2006 kahdeksan tärkeintä kasvilajia ja yhteensä 33 lajiketta eri puolilta Pohjolaa.

Kasvupaikka valittava huolella

Suoramyyntillä turvataan parhaiten vihannesten laatu. Pohjois-Suomessa pitkien etäisyyksien takia tuotanto keskittyy pakosta asutuskeskusten tai hyvien kuljetusreittien läheisyyteen. Viljelyyn soveltuvista kivennäismaista ei ole puutetta, mutta kasvupaikoiksi on etsittävä pienilmastollisesti edullisia peltoja mäenrinteiltä ja vesistöjen varsilta. Myös kateharso on tärkeä, sillä se kerää lämpöä ja edistää kasvua.

Alkukesällä maan vesitilanne on pohjoisessa hyvä siementen itämiselle ja taimien alkukasvulle, mutta kastelulaitteisto on onnistuneen viljelyn perusedellytys. Tihkukastelulaitteisto mahdollistaa myös tarkennetun lannoituksen kasvatuksen aikana.

Kaali, sipuli ja muut vihannekset kasvavat hyvin pohjoisessakin. Lajike ja kasvupaikka on kuitenkin valittava huolella.

Vihanneksia viljelyyn

Kaalikasvien viljely onnistuu pohjoisessakin erinomaisesti. Tauti- ja tuholaisongelmien takia on kuitenkin huolehdittava kunnollisesta viljelykierrosta ja torjunnasta. Harson tai hyönteisverkon käyttö suojaa hyvin kaalikärpäs- ja perhostuhoilta. Kaalit tarvitsevat noin kuukauden mittaisen taimikasvatuksen. Tästä huolimatta myöhäisimmät varastolajikkeet eivät ehdi valmistua ajoissa.

Porkkanan viljelyssä siemen pyritään saamaan maahan varhain keväällä.

Vaikka hyvä punajuurisato edellyttää korkeaa lämpösummaa, kylvö tehdään kuitenkin lämpimään maahan suhteellisen myöhään keväällä. Näin vältetään kukinta pitkän päivän olosuhteissa. Samasta syystä myös ryvässipuli istutetaan vasta ilmojen ja maan lämmittyä. Sipulinviljelyssä on huolehdittava riittävästä kastelusta ja sipulikärpäsen torjunnasta.

Lanttu ja nauris kylvetään suoraan maahan, ja harsolla estetään tuholaisten vioitukset.

Pitkän päivän olosuhteissa viljelyyn on valittava joidenkin kasvilajien, kuten kiinankaalin ja salaattien, päiväneutraaleja lajikkeita.

Sää ja lajike vaikuttavat satoon

Pohjoisen vihanneskokeissa vuodet 2005 ja 2006 olivat keskimääräistä lämpimämpiä, mutta poikkesivat kosteusoloiltaan paljon toisistaan. Kesä 2005 oli sateinen, kun taas kesällä 2006 kasvustoja jouduttiin kastelemaan. Tulokset osoittavat, että suuria vuotuisia satoeroja on sekä vihanneslajeilla että lajikkeilla.

Kerä- ja kiinankaali menestyivät hyvin, ja sadot olivat parhaimmillaan noin 500 kg/aari. Kukkakaali oli keskimääräisesti satoisampi kuin parsakaali. Kukkakaalilajikkeiden sato vaihteli vähemmän kuin parsakaalilajikkeiden sato, 101–155 kg/aari ja 36–134 kg/aari.

Taimikasvatus lisää lantun satoa. Kesällä 2006 parhaan lanttulajikkeen, Simon, sato oli 729 kg/aari, kun se edellisenä kesänä suorakylvettynä oli ollut vain 367 kg/aari.

Porkkanan sato jäi Rovaniemellä suhteellisen pieneksi, 176–232 kg/aari.

Lajikevalinnalla on suuri merkitys sadon laadun varmistamisessa ja vuotuisten satovaihteluiden pienentämisessä.

Lisätietoja: alpo.heinonen@mtt.fi
puh. 0400 190 133